

»Make America White Again«: Donald Trump og USA's etniske og racemæssige minoriteter

Temanummer: TRUMPLAND – Historiske perspektiver, nutidige realiteter

Denne artikel analyserer først, hvilke etniske og racemæssige appeller Donald Trump benyttede først som præsidentkandidat i 2015-16 og siden som præsident; dernæst i hvor høj grad Trumps strategi betegnede en ny republikansk kurs; og endelig hvilket vælgersegment han henvendte sig til. Det viser sig, at Trump gennem sin aggressive identitetsorienterede retorik snarere end at puste nyt liv i republikanernes »sydstatsstrategi« trak på en ældre højrepopulistisk

tradition. Derved lykkedes det ham at få mange hvide vælgere i tale, idet et gab dog åbnede sig mellem højt- og lavtuddannede hvide amerikanere, hvor førstnævnte i stigende grad orienterede sig mod det demokratiske parti, mens sidstnævnte blev kernetropperne i Trumps republikanske parti. I sidste instans var fænomenet Trump symptom på et USA i krise såvel etnisk og racemæssigt som politisk.

Chokket i 2016

Donald Trumps sejr i det amerikanske præsidentvalg den 8. november 2016 sendte chokbølger gennem USA og resten af verden. Under sloganet »Make America Great Again« var det lykkedes ham at forene netop så store dele af vælgerkorpset bag sig, at en strategi baseret på både at angribe storkapitalen og at demonisere en række etniske minoriteter – primært illegale indvandrere af latinobaggrund, afroamerikanere og muslimer – var endt i republikansk triumf.

Indeværende artikel udforsker tre spørgsmål i denne forbindelse. For det første: Hvad var det for nogle etniske og racemæssige appeller, Trump gjorde brug af under valgkampen og siden? For det andet: I hvor høj grad betegnede Trumps strategi en ny republikansk kurs? For det tredje: Hvad var det for et vælgersegment, Trump primært forsøgte at få i tale? Tesen er, at Trump knyttede an til en højrepopulistisk tradition i amerikansk historie og vel at mærke gjorde det på et tidspunkt, hvor store dele af det republikanske bagland i forvejen var begyndt at orientere sig efter etniske og racemæssige parametre. Trump pustede til denne tendens med en retorik, der ofte antog chauvinistiske overtoner. Set i lyset af USA's overordnede demografiske udvikling – og af resultaterne af midtvejsvalgene i 2018 – var spørgsmålet imidlertid, om det republikanske parti i længden kunne holde til denne kurs.

Trump og USA's etniske og racemæssige minoriteter

Som en afspejling af 1) de omfattende demografiske forandringer, nationen havde gennemlevet siden vedtagelsen af en stor immigrationsreform i 1965;

JØRN BRØNDAL

Professor, ph.d., Center for
Amerikanske Studier,
Syddansk Universitet,
brondal@sdu.dk

2) den politiske revolution, 1960'ernes borgerrettighedsbevægelse havde ført med sig; og 3) den ændrede sikkerhedspolitiske diskurs siden terrorangrebene på USA den 11. september 2001, indgik tre etniske minoriteter i Trumps retorik op til præsidentvalget i november 2016: latinoer, afroamerikanere og muslimer. Som vi skal se, italesatte Trump langt hen ad vejen disse tre grupper – der ifølge retsforskeren Ian Haney López tilsammen udgør nutidens amerikanske »racemæssige spøgelse« – som mindre værdige end »hvide« amerikanere, samtidig med at han forsikrede verden om, at han var »den mindst racistiske person, du nogensinde har mødt« (López, 2014: 1; Serwer, 2017; Coates, 2017: 344).

Trump var mest vedholdende i sin kritik af latinoerne, især det segment, der var kommet illegalt ind i landet. Allerede ved sin opstillingstale den 16. juni 2015 affærdigede han disse som narkokriminelle voldtægtsforbrydere og krævede opførelsen af en mur langs grænsen til Mexico – en mur, som mexicanerne vel at mærke skulle betale for. Dette tema vendte han tilbage til gang på gang i løbet af valgkampen.

Afroamerikanerne spillede en mindre central rolle i Trumps eksplicitte retorik; men den historiske ballast var desto større og resultaterne tilsvarende fornærmende for afroamerikanerne som befolkningsgruppe. Trumps forhold til afroamerikanerne var i forvejen belastet af, at han og hans far Fred tilbage i 1970'erne var kommet under anklage for racisme i deres boligudlejningspolitik inden for rammerne af et ekspanderende New York-baseret byggeimperium, og af at han i 1989 i helsidesannoncer i fire New York-aviser havde krævet dødsstraffen i delstaten genindført, på et tidspunkt hvor fire afroamerikanere og en latino stod under anklage – og siden blev dømt – for at have voldtaget og nær dræbt en kvindelig jogger i Central Park; først mange år senere blev de rensat for skyld. Det var dog *birther*-sagen, der for alvor satte Trump på det politiske landkort (D'Antonio, 2015: 191-2, 261; Olivia B. Waxman i *Time*, 7.10.2016).

I løbet af valgkampen henvendte Trump sig lejlighedsvis – i hvert fald tilsyneladende – til det afroamerikanske befolkningssegment. Ved et rally i Michigan i august 2016 hævdede han således: »I lever i fattigdom, jeres skoler er elendige, I har ingen jobs, 58 procent af jeres unge er arbejdsløse«, hvorpå han stillede spørgsmålet: »Hvad fanden har I at miste?« Hans mestendels hvide publikum jublede. Ved sin første duel med den demokratiske præsidentkandidat Hillary Clinton en måned senere tilføjede Trump, at USA's bykerner var et »helvede« af kriminalitet og skyderier og forlangte mere »lov og orden«. I andre sammenhænge tog han politiets side i konflikten med den ikkevoldelige borgerrettighedsgruppe Black Lives Matter, ligesom han gentwittede vildt overdrevne tal for afroamerikaneres drab på hvide fremsat af hvide nationalister. Frem for forarget at afvise politisk støtte fra den tidligere leder af Ku Klux Klan David Duke valgte Trump i februar 2016 i et interview med CNN's journalist Jake Tapper at hævde, at han ikke vidste, hvem Duke var. Overordnet set var Trumps beskrivelse af den sorte befolkningsgruppes levevilkår så

præget af stereotyper – og ignorerede i den grad eksistensen af en betydelig sort middelklasse – at den siden provokerede den afroamerikanske journalist Juan Williams til at skrive bogen *What the Hell Do You Have to Lose?* som et svar til Trump (Sides et al., 2018: 81; Dionne et al., 2017: 82, 301; Williams, 2018: 167, 186; Brøndal, 2016: 278).

Anderledes kontant var Trump over for USA's talmæssigt begrænsede befolkningselement af muslimer af mellemøstlig eller asiatisk herkomst. Efter at et par med pakistanske rødder dræbte fjorten mennesker i et terrorangreb i San Bernardino, Californien, den 2. december 2015, erklærede Trump, at han som præsident ville indføre et – i øvrigt forfatningsstridigt – totalt indrejseforbud mod muslimer, »indtil vort lands repræsentanter kan finde ud af, hvad fanden der foregår«. Som et politisk svar på Trumps islamofobi optrådte det pakistanskfødte ægtepar Khizr og Ghazala Khan ved demokraternes nationalkonvent i Philadelphia i sommeren 2016, tolv år efter at deres søn, der havde været kaptajn i den amerikanske hær, var blevet dræbt af en bilbombe i Irak. Nu opfordrede Khizr Khan Trump til at læse Forfatningen. Nogle dage senere affærdigede præsidentkandidaten ægteparret ved at hævde, at Hillary Clintons folk måtte have skrevet talen, og at Khizr Khan havde holdt den, fordi hustruen skulle tie. Trump insisterede tilmed på, at hans egne ofre som hårdtarbejdende erhvervsmand snildt kunne sammenlignes med ægteparrets (Dionne et al., 2017: 44-5; Sides et al., 2018: 54; Adam Nagourney et al. i *New York Times*, 3.12.2015; Philip Bump i *New York Times*, 30.7.2016).

En samlelinse for sine udfald mod illegale immigranter, afroamerikanere og muslimer fandt Trump i den siddende demokratiske præsident Barack Obama. Allerede ved den konservative CPAC-konference i februar 2011 blev Trump den mest prominente fortaler for den såkaldte *birther*-bevægelse, der siden sin spæde begyndelse i 2004 havde hævdet, at Obama ikke var født i USA. Dette måtte betyde, at USA's første »sorte« præsident umuligt kunne være legitim, for han måtte jo i sidste ende være indvandrer. Derimod tilsluttede Trump sig ikke eksplicit det hylekor, der insisterede på, at Obama oven i købet var muslim; men han insisterede på, at Obama »kan være det værste, der nogensinde er overgået Israel, tro mig, tro mig«; og han påstod ligefrem, at præsidenten måtte anses for den sande grundlægger af terrorbevægelsen Islamisk Stat. Først i september 2016 krøb Trump endelig til korset og erkendte, at Obama var født i USA. Men inden da var det for længst lykkedes ham at så øget tvivl om Obamas legitimitet blandt de republikanske græsrodder (D'Antonio, 2015: 283-92; Brøndal, 2016: 353, 366; Sarah Wheaton i *Politico*, 22.3.2016; Nick Corasaniti i *New York Times*, 10.8.2016; Jenna Johnson i *Washington Post*, 16.9.2016).

Sydstatsstrategien og den højrepopulistiske tradition

I vurderingen af Trumps forhold til det republikanske parti er det en misforståelse at se ham som en trolld, der pludselig skød op af en æske. I stedet bør han vurderes i forhold til to politiske traditioner: sydstatsstrategien og højre-

populismen. Sydstatsstrategien, der daterer sig tilbage til midt-1960'erne, er den mere subtile af de to. Den forbindes gerne med begrebet »hundefløjten« – med ideen om at udsende racemæssigt kodede signaler, der primært opfanges af en bestemt målgruppe af hvide vælgere (López, 2014: 3-5).

I løbet af 1960'erne fandt et omfattende partipolitisk skifte sted i de elleve stater i syd, der under den Amerikanske Borgerkrig (1861-65) havde forsøgt at løsrive sig fra USA. Siden 1880'erne havde hovedparten af disse i valg efter valg stemt demokratisk, idet dette partis sydstatsfløj oprindeligt havde stået for slaveriets bevarelse og siden også for opretholdelsen af Jim Crow-systemet, en racemæssig hækkeorden baseret på raceadskillelse i det offentlige rum, fratagelse af sorte amerikaneres stemmeret og terror mod afroamerikanerne, alt sammen begrundet i en ideologi om hvidt overherredømme. I 1964 kom imidlertid et stort partipolitisk skifte, da den demokratiske præsident – og texaner – Lyndon B. Johnson underskrev den skelsættende borgerrettighedslov, Martin Luther King, Jr., og andre borgerrettighedsforkæmpere længe havde kæmpet for. Som Johnson sagde til en rådgiver samme dag, han underskrev loven: »Jeg tror, vi lige har overdraget Syden til det republikanske parti i lang tid fremover.« Heri fik præsidenten i det store hele ret (Dallek, 1998: 120; Brøndal, 2016: 118-27 og 227).

En sydstatsstrategi baseret på hundefløjten blev lanceret af den republikanske præsidentkandidat Richard M. Nixon i 1968, da han kritiserede de skolebusordninger, der skulle transportere børn fra »slummen« til andre byområder for derigennem at integrere skolevæsenet racemæssigt, og da han krævede mere »lov og orden«. Som han sagde privat efter at have indspillet en valg-reklame: »Det handler alt sammen om lov og orden og om de forbandede neger-puertoricanske grupper derude« (Carter, 1995: 348-9). Strategien blev siden videreført af Ronald Reagan, da han i forbindelse med sit forsøg på at udfordre den republikanske præsident Gerald Ford i 1976 i flere taler kritiserede en »velfærdsdronning« på Chicagos sydside – et bydistrikt domineret af afroamerikanere – der angiveligt havde levet højt på at lænse de offentlige kasser. I 1980 indledte Reagan sin præsidentvalgkamp i den lille flække Philadelphia i Mississippi, hvor tre borgerrettighedsaktivister seksten år tidligere var blevet dræbt af Ku Klux Klan. Hans tale ved dén lejlighed om delstatsrettigheder var sød musik i ørerne på de folk, der begræd den føderale regerings afmontering af Jim Crow-systemet (McAdam og Kloos, 2014: 190-1, 276; Anderson, 2004: 164).

Hvis »sydstatsstrategien« i virkeligheden altid havde haft en vis national appel, blev denne særligt tydelig i 1988, da valgstrategen Lee Atwater og medierådgiveren Roger Ailes, der begge arbejdede for den republikanske præsidentkandidat George H.W. Bush, iscenesatte en kampagne for at vise, at den demokratiske præsidentkandidat og guvernør i Massachusetts Michael S. Dukakis var »soft on crime«. Under en udgang fra et fængsel i Massachusetts i 1987 – på et tidspunkt, hvor Dukakis var guvernør – var den dømte morder Willie Horton flygtet til Maryland, hvor han havde overfaldet, bagbundet og dolket

en mand for derpå at voldtage dennes forlovede. Nu var opgaven at koble Dukakis til Horton. Som Atwater sagde: »Hvis jeg kan gøre Willie Horton almindeligt kendt, vinder vi valget.« Han foreslog også sarkastisk, at Horton kunne ende som Dukakis' vicepræsidentkandidat. Samtidig undlod Atwater og Ailes behændigt at omtale Hortons racemæssige baggrund. Enhver, der så den valgvideo om Horton, som en »uafhængig« gruppe producerede, kunne dog overbevise sig om, at han var sort (Carter, 1996: 74-8; López, 2014: 105-7; Meacham, 2015: 341-2).

Side om side med sydstatsstrategien findes en ældre og mere antielitær populistisk tradition. Den amerikanske journalist og forfatter John Judis foreslår, at snarere end at forsøge at definere denne som en ideologi bør den ses som en art logik. En særlig venstrefløjspopulisme baseret på iscenesættelsen af en kamp mellem »folket« – forstået primært som farmere – og »interesserne« eller »etablissementet« går tilbage til det amerikanske Vesten og Syden i 1890'erne. Siden udviklede en højrefløjspopulisme sig, hvor »folket« ikke alene var oppe mod etablissementet, men også mod en gruppe af synderbukke, det være sig en etnisk, religiøs eller politisk minoritet. Historisk set har denne variant af populismen vel at mærke ytret sig både uafhængigt af de to store partier og inden for hvert af disses rækker. Højrefløjspopulismen tog sin begyndelse, da Georgia-politikeren Tom Watson ved begyndelsen af 1900-tallet opgav sin venstrefløjsvision om en koalition af fattige sydstatsbønder på tværs af raceskel for i stedet at appellere ind til kernen af det hvide befolkningssegment og tordne mod afroamerikanerne (Judis, 2016: 14-6, 25-7; Brøndal, 2016: 129).

Siden fik traditionen nyt liv, da Alabama-politikeren George Wallace efter et valgnederlag i 1958 besluttede sig for aldrig igen at lade sig udmanøvrere racemæssigt – »out-nigger,« som han privat kaldte det – af en endnu mere racistisk politisk modstander (Carter, 1996: 2, 4). Selvom Wallace i det offentlige rum undlod at gøre brug af hårde racistiske termer, stod han som Alabamas guvernør i 1963-67 utvetydigt på Jim Crow-systemets side i kampen mod borgerrettighedsbevægelsen. Som han sagde ved sin tiltrædelse i 1963: »Raceadskillelse nu, raceadskillelse i morgen, raceadskillelse altid!« Historikeren Dan Carter har kaldt Wallaces indstilling til raceproblematikken en art »soft-porn racism« (Judis, 2016: 32-8; Brøndal, 2016: 328; Carter, 1996: 4).

Forskellen mellem Nixons mere forfinede sydstatsstrategi og Wallaces plumpe og antielitære populisme blev tydelig allerede i 1968, hvor førstnævnte opstillede som republikanernes præsidentkandidat og sidstnævnte – der traditionelt optrådte som sydstatsdemokrat – som kandidat for American Independent Party. For Nixon lå udfordringen ifølge Carter i at »sympatisere med og appellere til frygten blandt vrede hvide, uden at forekomme ekstremistisk og derved jage de moderate væk«; eller som Nixons rådgiver John Ehrlichman udtrykte det: at kommunikere med vælgeren på netop en sådan måde, »at han undgår at indrømme over for sig selv, at han blev tiltrukket af et racistisk budskab« (Carter, 1996: 30). Wallace derimod gjorde i 1968 brug af en race-

mæssig appel, der ifølge forfatterne til bogen *One Nation After Trump* snarere minder om en megafon end en hundefløjte (Dionne et al., 2017: 82). Symptomatisk nok vandt Nixon i hovedparten af staterne i det øvre Syden, mens Wallace snupede hele fem stater i det dybe Syden.

I 1992 fik den højrepopulistiske tradition nyt liv – nu inden for det republikanske partis rækker – da Pat Buchanan udfordrede den siddende præsident George H.W. Bush i de republikanske primærvalg og ved republikanernes nationalkonvent erklærede kulturkrig mod demokrater, feminister og homoseksuelle. Etnisk set handlede Buchanans kampagne ikke så meget om afroamerikanere, men derimod om den illegale migration fra Mexico, som han kaldte en »national skændsel«. Han efterlyste samtidig et midlertidigt stop for al immigration og krævede endda opførelsen af en mur langs grænsen til Mexico! I et tv-interview i februar 1992, lige efter at han havde tabt overraskende snævert til Bush ved primærvalget i New Hampshire, sagde han tilmed »make America great again« og »America first« i én og samme sætning (McAdam og Kloos, 2014: 222; Sides et al., 2018: 95; Kornacki, 2018: 152, 157). Selvom Buchanan atter i 1996 uden held forsøgte at blive republikanernes præsidentkandidat, vakte hans nationalistisk betonedede kampagne – hvor han denne gang faktisk vandt i New Hampshire – betydelig opsigt (Kornacki, 2018: 154, 198, 337-8).

På trods af en gradvis radikaliserings af den republikanske base i løbet af 1990'erne, ikke mindst i forbindelse med Georgia-politikeren Newt Gingrichs nationale gennembrud med det konservative slogan »Contract with America« ved midtvejsvalgene i 1994 – en »republikansk revolution«, der endte med at placere ham som Speaker i Repræsentanternes Hus – synes sydstatsstrategien og i hvert fald den etniske side af højrefløjspopulismen at være blevet nedtonet efter årtusindskiftet. I 2000 gik George W. Bush til valg på et budskab om »medmenneskelig konservatisme«. I 2005 erkendte den daværende formand for republikanernes nationalkomité (RNC) Ken Mehlman over for borgerrettighedsorganisationen National Association for the Advancement of Colored People (NAACP), at republikanerne i de forgangne årtier enten havde ignoreret afroamerikanerne eller forsøgt »at drage politisk fordel af racemæssig polarisering. Jeg er her i dag som republikansk formand for at fortælle jer, at vi tog fejl.« Fem år senere tilføjede den nye RNC-formand Michael Steele, at hans parti i godt 40 år havde praktiseret »en sydstatsstrategi, der frastødte mange minoritetsstemmer ...«. Steele er selv afroamerikaner (López, 2014: 1).

Hundefløjtes rolle under præsidentvalget i 2008, der endte med, at demokraten Barack Obama besejrede republikaneren John McCain, var kompleks. Ved et folkemøde i Minnesota afviste McCain en lokal vælger, der hævdede, at Obama var »araber«, ved at rose ham som »en ordentlig familiefar«, hvis politiske synspunkter han tilfældigvis var uenig i. Til gengæld angreb McCains vicepræsidentkandidat Sarah Palin gang på gang Obama for at »hænge ud med terrorister«, fordi Obama tilbage i 1995 havde fået politisk støtte fra en professor ved University of Chicago, der tilbage i 1960'erne havde tilhørt den

radikale gruppe Weather Underground. Frem mod valget mente op mod en femtedel af de amerikanske vælgere, at Obama i virkeligheden var muslim (Remnick, 2010: 546; Brøndal, 2016: 353). Selv forsøgte Obama at nedtone racefaktoren, men følte sig sommetider presset til at diskutere den, først og fremmest med talen »A More Perfect Union« i kølvandet på, at flere tv-stationer i marts 2008 havde vist videoklip med hans præst Jeremiah Wright, der under en prædiken havde råbt »God damn America« (Brøndal, 2016: 324-325). Men overordnet set forsøgte Obama at fremstå som præsidentkandidaten, der tilfældigvis var sort. Politologen Fredrick C. Harris har kaldt Obamas kampagne »raceneutral«, og det er ligefrem blevet hævdet, at Obama som præsident diskuterede »racemæssige problemstillinger mindre end nogen anden demokratisk præsidentkandidat i nyere historie« (Harris, 2012: vii, 138-40; Sides et al., 2018: 114).

Selv forsøgte Obama at nedtone racefaktoren, men følte sig sommetider presset til at diskutere den

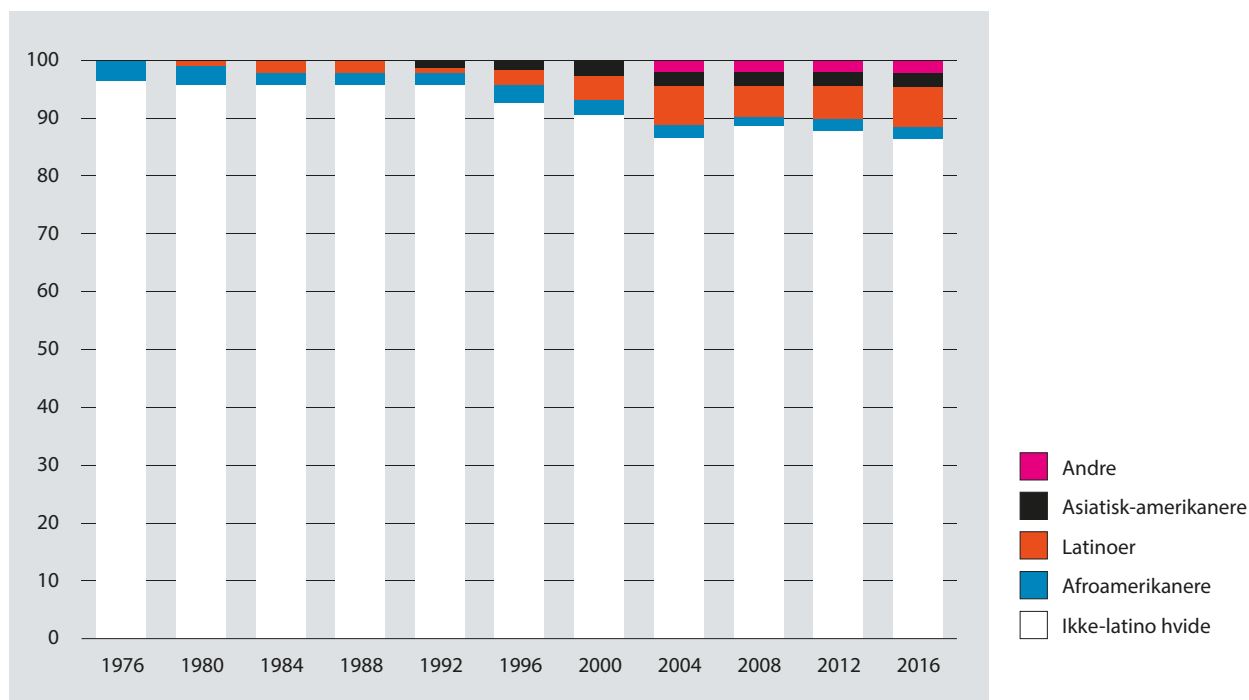
Retorikken i 2012 fokuserede heller ikke i særlig høj grad på racedimensionen. Da den republikanske præsidentkandidat Mitt Romney dén sommer holdt en tale ved borgerrettighedsorganisationen NAACP's årsmøde i Houston, Texas, benyttede han lejligheden til at kritisere sundhedsloven Affordable Care Act, som Obama havde underskrevet to år tidligere. Da Romney affærdigede loven som »Obamacare«, affødte det flere buh-råb fra salen, og kritikere hævdede bagefter, at Romneys træk var udtryk for en kalkuleret strategi, der i virkeligheden mere handlede om at appellere til det hvide publikum ude i landet end til det mestendels sorte publikum ved årsmødet. Romney indrømmede siden, at han havde regnet med at blive mødt af vrede fra NAACP's medlemmer (López, 2014: 110).

Derimod blev det af mange republikanere opfattet som en fatal brøler, da Romney under en tv-duel med Barack Obama kom for skade at foreslå, at illegale indvandrere burde presses ud i en situation, hvor de blev inspireret til at »selvdeportere« (Halperin og Heilemann, 2013: Kindle loc. 4243-4). Da republikanernes nationalkomité under ledelse af Reince Priebus udsendte rapporten »Growth and Opportunity Project«, der analyserede Romneys valgnederlag – og hurtigt fik tilnavnet »ligsynet« – var en af konklusionerne, at netop fadæsen om selvdeportering havde kostet Romney latinostemmer. Anbefalingen blev, at republikanerne fremover i højere grad skulle række ud til USA's etniske minoriteter (Barbour et al., 2013: 8, 18-9). I stedet fik de Donald Trump.

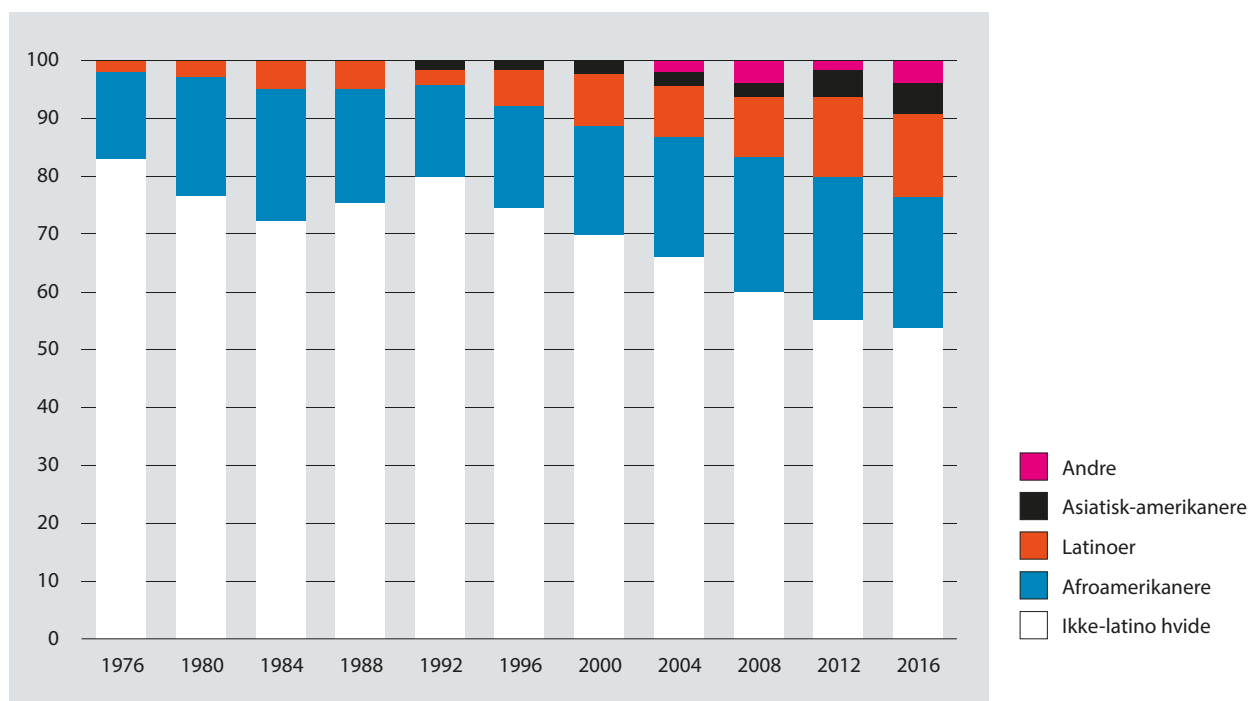
Tea Party-bevægelsen, Obama og Trump

At det republikanske parti siden det store partipolitiske skifte i 1960'erne primært har tiltrukket hvide vælgere, bekræftes af en analyse af de to partiers etniske sammensætning baseret på exit polls ved amerikanske præsidentvalg 1976-2016 (figur 1 og 2).

Figur 1. Den etniske sammensætning af det republikanske partis vælgerkorps, 1976-2016

Figur 2. Den etniske sammensætning af det demokratiske partis vælgerkorps, 1976-2016

Note: Figurerne er konstrueret ud fra en database opbygget af mig på basis af exit polls ved præsidentvalgene 1976-2016, jf. Roper Center for Public Opinion Research, Cornell University, »How Groups Voted« (web). Mine beregninger er foretaget ud fra formlen $R = (xy) : (100z)$, hvor x = andelen af vælgerkorpset af en konkret etnisk baggrund; y = andelen af disse vælgere, der stemte på et bestemt parti; z = andelen af hele vælgerkorpset, der stemte på dette parti; og R = den givne etniske gruppes procentvise repræsentation inden for dette parti. Samplestørrelserne ved exit polls varierer fra 9.174 i 1984 til 24.537 i 2016; størrelsen for 2012 er ikke oplyst. Medmindre andet er angivet, er alle artiklens statistiske oplysninger vedrørende exit polls baseret på databasen.

Meget tyder på, at ideer om racemæssig baggrund som afgørende for partipolitisk identifikation blev styrket med valget af Barack Obama til præsident i 2008 og hans genvalg fire år senere

Selvom USA's gruppe af hvide borgere, der ikke er af latinobaggrund, er skrumpet betydeligt i omfang fra 83,5 procent af befolkningen i 1970 til 63,7 procent i 2010 – og andelen af hvide vælgere fra 88 procent i 1976 til 70 procent i 2016 – har effekten heraf på det republikanske partis vælgerbase været temmelig begrænset. Ganske vist var Trumps republikanske parti i 2016 faktisk det *mindst* hvide, der er målt siden 1976; men trods de store demografiske forandringer var 87 procent af baglandet stadig af denne baggrund, set i forhold til 96 procent i 1976 (Teixeira et al., 2015: 8; Sides et al., 2018: 31; Gibson, 2010: figur 4.4). For demokraterne har udviklingen været langt mere dramatisk. I 1976 udgjorde hvide vælgere 85 procent af det demokratiske vælgerkorps; men i 2016 blot 54 procent, svarende til mindre end deres befolkningsandel.

Meget tyder på, at ideer om racemæssig baggrund som afgørende for partipolitisk identifikation blev styrket med valget af Barack Obama til præsident i 2008 og hans genvalg fire år senere. Af en demokratisk præsidentkandidat at være var Obamas opbakning blandt hvide vælgere ellers imponerende nok: I 2008 fik han 43 procent af de hvide stemmer, en andel kun overgået af Jimmy Carter i 1976 (48 procent) og Bill Clinton i 1996 (44 procent). Selv Obamas andel på 39 procent af de hvide stemmer i 2012 lå på niveau med Bill Clintons andel i 1992 og over Hillary Clintons i 2016 (37 procent), Carters i 1980 (36 procent) og Mondales i 1984 (34 procent). Obamas opbakning blandt afroamerikanske vælgere slog alle rekorder. I 2008 fik han hele 95 procent af afroamerikanernes stemmer og i 2012 93 procent – i sidstnævnte år var valgdeltagelsen blandt afroamerikanere faktisk for første gang i historien højere end blandt hvide (Teixeira et al., 2015: 8). Med i betragtning skal tages, at i samtlige exit polls siden 1976 har de demokratiske præsidentkandidater modtaget mindst 83 procent af afroamerikanernes stemmer.

En i forvejen voksende politisk polarisering, der i kølvandet på Den Kolde Krigs afslutning havde fået en konkret udformning med »den konservative revolution« ved midtvejsvalgene i 1994, nåede nye højder efter valget af Barack Obama til præsident i 2008. Da så den konservative Tea Party-bevægelse dagens lys. Selvom bevægelsen bestemt *også* inkorporerede en kerne af lobbygrupper, PACs og republikanske politikere, havde bevægelsen et kraftigt græsrodspræg. Ved sin kulmination i starten af 2011 i kølvandet på de store sejre ved midtvejsvalgene den foregående november omfattede den op mod 200.000 aktive deltagere (Skocpol og Williamson, 2011: 12-13, 22, 83-92).

Politologiske studier baseret på meningsmålinger og også mere impressionistiske analyser tydeliggør, hvordan Obama spillede en nøglerolle som kata-

lysator for Tea Party-græsrodderne. Én undersøgelse fra 2011 konkluderede således, at den statistisk mest signifikante faktor for fastslåelsen af Tea Party-identitet var frygten for Obama. Et mere kvalitativt orienteret værk kaldte Obama for Tea Party-bevægelsens »modstykke til den pavelige antikrist« (Parker og Barreto, 2013: 302; Judis, 2018: 62; McAdam og Kloos, 2014: 279). I Theda Skocpol og Vanessa Williamsons undersøgelse af Tea Party-bevægelsen – hvori de vel at mærke forsøgte at nedtone racismen hos den enkelte græsrodsaktivist – anerkendte de alligevel »den løsslupne anti-Obama paranoia«, der kom til udtryk ved Tea Party-rallies, hvor Obama blev fremstillet som »uamerikansk« blandt andet på grund af sine påståede muslimske rødder og udenlandske oprindelse (Skocpol og Williamson, 2011: 78; Dionne et al., 2017: 160).

Under Obama styrkedes forbindelsen mellem hvide amerikaneres partitilhørsforhold og holdninger til racebegrebet, idet en generel modvilje blandt et betydeligt segment af hvide mod de etniske minoriteter blev forstærket med de gentagne påstande om, at Obama var muslim og fremmedfødt (Sides et al., 2018: 28-9). McAdam og Kloos foreslår, at Obama-æraen repræsenterede »perioden med de største racemæssige spændinger siden 1960'erne og de tidlige 1970'ere« (2014: 281). Ifølge journalisten og forfatteren Ta-Nehisi Coates måtte USA's første sorte præsident sande, »at han personligt var blevet til gift for hele den republikanske base« (Coates, 2017: 364). Mod slutningen af sit præsidentembede begræd Obama selv, hvad han kaldte »mistænksomheden mellem racerne« (Sides et al., 2018: 25). Ifølge sin tidligere toprådgiver Ben Rhodes overvejede Obama siden: »Måske gik vi for langt [i globaliseringsbestræbelserne]. Måske ønsker folk bare at falde tilbage på deres stamme« (Rhodes, 2018: Kindle loc. 167-168).

Etnisk og racemæssigt set udgjorde Tea Party-bevægelsen langt hen ad vejen en forudsætning for Donald Trump, ligesom George Wallace og Pat Buchanan gjorde det (Judis, 2016: 38; Judis, 2018: 20; Sides et al., 2018: 90). Her skal det bemærkes, at Trump partipolitisk har været noget af en kamæleon gennem årene, idet han både har været demokrat, uafhængig, medlem af Reformpartiet og så republikaner, i indeværende omgang siden 2012. Som præsidentkandidat 2015-16 videreførte han ikke så meget den subtile republikanske sydstatsstrategi baseret på hundefløjten, som han knyttede sig til den højrepopulistiske tradition baseret på megafonen. Trumps kurs er blevet karakteriseret som en »sydstatsstrategi på steroider«; hans retorik som »langt hinsides det indforståede blink og de kodede talemåder«; hans appeller som »eksplicite« og derude, »hvor de fleste republikanske præsidentkandidater ikke har bevæget sig hen« (Brøndal, 2016: 378; Williams, 2018: 25; Sides et al., 2018: 93).

Tendensen fortsatte under Trumps præsidentembede, hvor han ganske vist samarbejdede bemærkelsesværdigt tæt med det tilbageværende republikanske etablisement, når det gjaldt sådanne mærkesager som skattepolitik, deregulering, miljøpolitik, sundhedspolitik, finansiering af militæret og udnæv-

nelse af dommere, men hvor han i spørgsmålet om de etniske minoriteter fastholdt sin højrefløjspopulisme. I tredje forsøg lykkedes det således præsidenten i september 2017 at få gennemført et indrejsestop for flygtninge og indvandrere fra otte lande, heraf seks med primært muslimske befolkninger, et stop, som Højesteret siden bakkede op om. Samtidig truede præsidenten flere gange med at nedlukke regeringen for at få bevilget midler til opførelsen af en mur langs grænsen til Mexico. Mellem 22. december 2018 og 25. januar 2019 fik Trump ligefrem den tvivlsomme ære at præsidere over amerikansk histories hidtil længste delvise regeringsnedlukning, hvor netop hans krav om en bevilling af 5,7 milliarder dollars til et fysisk grænseværn udgjorde konflikten kerne, men hvor han endte med at måtte bøje af og godkende genåbningen af regeringen i hvert fald i tre uger uden at få bevilget penge til sin mur (Nelson, 2018: Kindle loc. 1108-1110; Sean Sullivan og Ed O’Keefe i *Washington Post*, 30.11.2017; Erica Werner et al. i *Washington Post*, 20.12.2018; Nicholas Fandos et al. i *New York Times*, 25.1.2019).

Præsident Trumps retorik over for de etniske minoriteter var tilsvarende hård. Han affærdigede Haïti og en række afrikanske lande som »shithole countries«; kritiserede nigerianske indvandrere, der aldrig ville »vende tilbage til deres hytter«; og opfordrede til at fyre de primært afroamerikanske NFL-fodboldspillere, der op til kampstart satte sig på hug under afsyngningen af nationalhymnen i protest mod racemæssig uretfærdighed (Sides et al., 2018: 201-2). Da nynazister og medlemmer af Ku Klux Klan i august 2017 stødte sammen med venstrefløjsaktivister i Charlottesville, Virginia, i forbindelse med bystyrets planer om at fjerne en statue af sydstatsgeneralen Robert E. Lee, hævdede Trump, at der var »meget fine folk på begge sider« af konflikten (Woodward, 2018: 245-6).

Hvor Nixons racemæssige strategi havde bevæget sig op til grænsen på en sådan måde, at han netop ikke skræmte sine moderate vælgere bort, overskred Trump konstant denne skillelinje. Allerede under Obama havde det stigende fokus på race og identitet ført til skabelsen af et »diploma divide« blandt hvide vælgere, hvor de veluddannede i stigende grad bekendte sig til det demokratiske parti, mens de uden videregående uddannelse orienterede sig mod det republikanske (Sides et al., 2018: 25-7). Denne tendens pustedes Trump til i 2016, hvor han ifølge én iagttagelse »førte valgkamp på en art hvid identitetspolitik med fokus på sort kriminalitet, latinoindvandring og islamisk terrorisme som nationens altafgørende problemstillinger« (Dionne et al., 2017: 159). Resultatet blev ifølge flere studier, at vælgerne i højere grad stemte ud fra race- og identitetsmæssige problemstillinger – herunder ikke mindst migrationsspørgsmålet – end økonomiske (Dionne et al., 2017: 156-172; Schaffner et al., 2018: 30; Sides et al., 2018: 155-6; Serwer, 2017). Samtidig tilførte »the diploma divide« Trump netop de afgørende hvide arbejderstemmer i staterne Wisconsin, Michigan og Pennsylvania, der muliggjorde hans valgsejr i valgmandskollegiet, selvom han på nationalt plan høstede 2,9 millioner stemmer færre end Hillary Clinton (Sides et al., 2018: 156). Dermed ikke være sagt, at Trumps vælgerkorps hovedsagelig bestod af hvide arbejdere,

for dette var langt fra tilfældet; men netop i disse tre stater i »rustbæltet« ser de ud til at have været udslagsgivende (Dionne et al., 2017: 23-5; Nicholas Carnes og Noam Lupu i *Washington Post*, 5.6.2017).

En reaktion kom ved midtvejsvalgene i 2018. De første analyser i kølvandet på, at demokraterne erobrede 41 pladser i Repræsentanternes Hus, tydede på, at Trump gennem sin hårde retorik havde skræmt ikke mindst veluddannede hvide kvinder fra forstæderne væk fra det republikanske parti (Dan Balz i *Washington Post*, 13.11.2018; Benjy Sarlin i *NBC News*, 25.11.2018; Ronald Brownstein i *The Atlantic*, 29.11.2018).

USA's vedvarende krise

Donald Trump har gennem sin identitetsbetonede retorik ikke blot forsøgt at eliminere arven efter Obama. Gennem sin hårdtslående højrepopulisme, der savner sidestykke blandt tidligere præsidenter – men kan genfindes hos enkelte politikere som George Wallace og Pat Buchanan – har han gjort det klart, at måden, hvorpå han siger »Make America Great Again«, lige så godt kunne lyde: »Make America White Again«. Logisk set kan Trump og det republikanske partis nuværende kurs ikke holde i længden. USA er under kraftig demografisk forandring, og det forventes, at hvide amerikanere vil udgøre mindre end halvdelen af befolkningen i 2044 (Teixeira et al., 2015: 3). Men dermed ikke være sagt, at USA's nuværende kurs ikke er dybt bekymrende: De etniske og racemæssige spændinger og den ekstreme politiske polarisering, som Trump forstod at udnytte til egen politisk fordel i 2016, forsvinder ikke den dag, Trump forlader præsidentembedet. Deri består den virkelige trussel mod det amerikanske demokrati (Levitsky og Ziblatt, 2018: 8-9).

Litteraturliste

- Anderson, Terry H. (2004), *The Pursuit of Fairness: A History of Affirmative Action*, New York: Oxford University Press.
- Barbour, Henry, Sally Bradshaw, Ari Fleischer, Zori Fonaledas og Glenn McCall (2013), »Growth and Opportunity Project«.
- Brøndal, Jørn (2016), *Det sorte USA: Fra Uafhængighedserklæringen til Barack Obama*, København: Gads Forlag.
- Carter, Dan (1995), *The Politics of Rage: George Wallace, the Origins of the New Conservatism, and the Transformation of American Politics*, New York: Simon & Schuster.
- Carter, Dan (1996), *From George Wallace to Newt Gingrich: Race in the Conservative Counterrevolution, 1963-1994*, Baton Rouge: Louisiana State University Press.
- Coates, Ta-Nehisi (2017), *We Were Eight Years in Power: An American Tragedy*, New York: One World.
- Dallek, Robert (1998), *Flawed Giant: Lyndon Johnson and His Times, 1961-1973*, New York: Oxford University Press.
- D'Antonio, Michael (2015), *Never Enough: Donald Trump and the Pursuit of Success*, New York: Thomas Dunne Books.
- Dionne, E.J., Jr., Norman J. Ornstein og Thomas E. Mann (2017), *One Nation after Trump: A Guide for the Perplexed, the Disillusioned, the Desperate, and the Not-Yet Deported*, New York: St. Martin's Press.
- Gibson, Campbell (2010), »American Demographic History Chartbook: 1790 to 2010,« Washington, D.C. (web).
- Halperin, Mark, og John Heilemann (2013), *Double Down: Game Change 2012*, New York: The Penguin Press.
- Harris, Fredrick C. (2012), *The Price of the Ticket: Barack Obama and the Rise and Decline of Black Politics*, New York: Oxford University Press.
- Judis, John (2016), *The Populist Explosion: How the Great Recession Transformed American and European Politics*, New York: Columbia Global Reports.

- Judis, John (2018), *The Nationalist Revival: Trade, Immigration, and the Revolt against Globalization*, New York: Columbia Global Reports.
- Kornacki, Steve (2018), *The Red and the Blue: The 1990s and the Birth of Political Tribalism*, New York: CCC.
- Levitsky, Steven, og Daniel Ziblatt (2018), *How Democracies Die*, New York: Penguin.
- López, Ian Haney (2014), *Dog Whistle Politics: How Coded Racial Appeals Have Reinvented Racism and Wrecked the Middle Class*, New York: Oxford University Press.
- McAdam, Doug, og Karina Kloos (2014), *Deeply Divided: Racial Politics and Social Movements in Post-War America*, New York: Oxford University Press.
- Meacham, John (2015), *Destiny and Power: The American Odyssey of George Herbert Walker Bush*, New York: Random House.
- Nelson, Michael (2018), *Trump's First Year*, Charlottesville: University of Virginia Press.
- Parker, Christopher S., og Matt A. Barreto (2014), *Change They Can't Believe in: The Tea Party and Reactionary Politics in America*, Princeton, New Jersey: Princeton University Press.
- Remnick, David (2010), *The Bridge: The Life and Rise of Barack Obama*, New York: Alfred A. Knopf.
- Rhodes, Ben (2018), *The World As It Is: Inside the Obama White House*, London: Penguin.
- Roper Center for Public Opinion Research (2018), »How Groups Voted,« Ithaca, New York: Cornell University.
- Schaffner, Brian F., Matthew MacWilliams og Tatishe Nteta (2018), »Understanding White Polarization in the 2016 Vote for President: The Sobering Role of Racism and Sexism,« *Political Science Quarterly* 3(1): 9-34.
- Skocpol, Theda, og Vanessa Williamson (2012), *The Tea Party and the Remaking of Republican Conservatism*, New York: Oxford University Press.
- Serwer, Adam (2017), »The Nationalist's Delusion,« i *The Atlantic*, 20. november.
- Sides, John, Michael Tesler og Lynn Vavreck (2018), *Identity Crisis: The 2016 Presidential Campaign and the Battle for the Meaning of America*, Princeton, New Jersey: Princeton University Press.
- Teixeira, Ruy, William H. Frey og Robert Griffin (2015), »States of Change: The Demographic Evolution of the American Electorate, 1974–2060,« Washington, D.C.: Center for American Progress/American Enterprise Institute.
- Williams, Juan (2018), *What the Hell Do You Have to Lose? Trump's War on Civil Rights*, New York: PublicAffairs.
- Woodward, Bob (2018), *Fear: Trump in the White House*, New York: Simon & Schuster.